

Villamosipari műszaki dokumentálás

A villamosipari szakrajz szerepe és célja.

A műszaki rajz tárgyak (gépek, berendezések készülékek, alkatrészek, eszközök), vagy épített objektumok speciális ábrázolási és adatfeltüntető szabályokkal készített rajza.

•A műszaki rajz a különböző alkalmazott szakterületek szakembereinek az egységesített információközlési módja. Pl. építészeti rajzok, gépészeti rajzok, villamos rajzok, mechatronikai rajzok, stb.

•Az egyes szakterületek képviselői bizonyos szinten (60%-80%) értik a rokon területek rajzait, képesek azok olvasására.

•A műszaki rajz célja, hogy az ábrázolt tárgy, berendezés, objektum, készülék, alkatrész egyértelműen legyártható, megépíthető legyen. Pl. épületek: építész, épületgépész és villamos tervei.

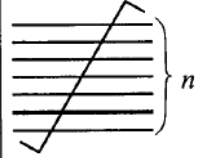
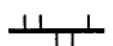
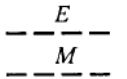
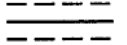
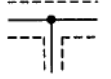
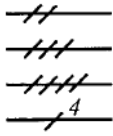
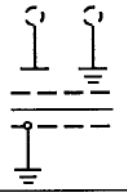
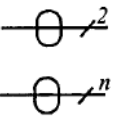
•Ha a műszaki rajz nem készíthető el valós ($M=1:1$) méretben, akkor szabványos kicsinyítés, vagy nagyítás szükséges. Pl. kicsinyítés egy épület terveinél, nagyítás egy analóg mutatós műszer tengelyének a rajzolásakor

A műszaki rajz segítségével jutunk

- információhoz
- tervezői elgondolásokhoz

Erősáramú rajzjelek

Vezetékek

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Vezeték általában		Flexibilis vezeték	
Gyűjtő sín, -vezeték			
Energia vagy jel iránya		Sodrott vezeték n érből	
Vezetékek összefutása gyűjtővezetékbe, ill. szétágazása		Elektrosztatikus és elektromágneses árnyékolás	
Vezeték vonalának törése		Árnyékolt vezető	
Csatlakozó vezetékek		Árnyékolt vezető csatlakozása	
Nem csatlakozó vezetékek			
Több vezeték jelölése		Árnyékolás testelése és földelése	
Két- és n -vezetékes kábel		Védővezető	
		Vezérlő-, jelző-, mérővezeték	
		Telefonvezeték	

Áramforrások

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Galvánelem vagy akkumulátorcella		A rajzelemek méretei:	
Galvánelemekből vagy akkumulátorcellákból álló telep			
Hőelem			
Hőelemekből álló telep			

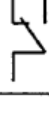
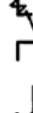
Feszültség és áramrendszerek

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Egyenáram • általában • polaritás: – pozitív – negatív • egyen- és váltakozó áram		Váltakozó áram • általában és ipari frekvencia • hangfrekvencia • ultrahang és rádiófrekvencia • ultranagy frekvencia	
Egyenáram tervjele	— 110 V	Tervjel példa	3~ 50 Hz, 400 V
Háromfázisú tekercsek kapcsolása • csillagkapcsolás • delta-kapcsolás • zezzug kapcsolás		Impulzusok • négyszögimpulzus • háromszögimpulzus • fűrészimpulzus	

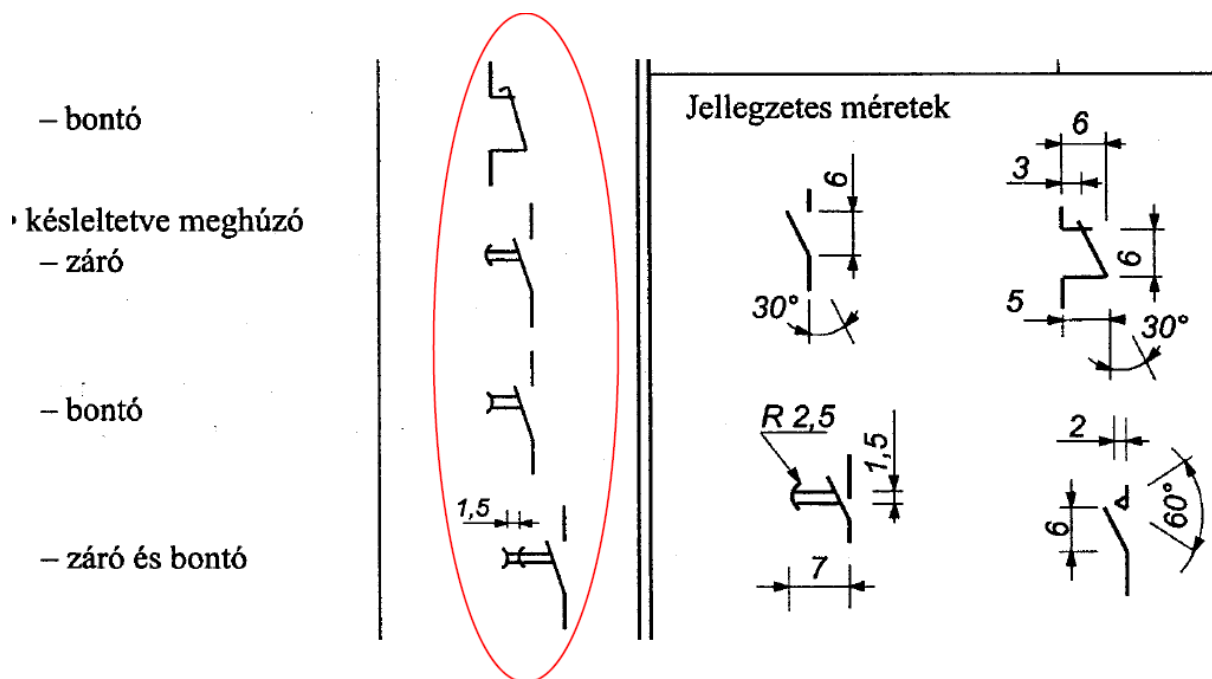
Villamos készülékek

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Földelés, védőföldelés		Villamos kapcsolatok	
Test (gép, készülék esetén)		• bontható	
		• nem bontható	
		• rendeltetésszerűen oldható	

Kapcsolók és érintkezők 1

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Érintkezők általában		Erősáramú érintkezők	
• záró		• záró	
• bontó		• bontó	
• váltó		• ívfúvással záró	
Többérintkezős rendszerben egymáshoz képest		• ívfúvással bontó	
• előbb működő érintkező – záró		• terheléskapcsoló érintkezője	
– bontó		• szakaszoló érintkezője	
• tapadó érintkező – záró		• önműködően visszaálló	
– bontó		• önmagától vissza nem térő – záró	
• késleltetve működő – záró		– bontó	

Kapcsolók és érintkezők 2

Csatlakozások

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Csatlakozó dugasz		Kötések	
Csatlakozó foglalat		• bontható	
		• nem bontható	
Dugaszolható csatlakozás többeres vezetékkel		Szorító csatlakozás	
Védőérintkezős dugaszolható csatlakozás		Jellegzetes méretek	

Olvadóbiztosítók, feszültség levezetők

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Olvadóbiztosítók és jellegzetes rajzméreteik • általános jelölés		Szikraköz	
• lomha		Túlfeszültség-levezető	
• késleltetett		• oltócső	
• gyors		• vákuumos	
		• gáztöltésű	
		• ioncsöves, vezérelt	

Világítástechnika épületvillamosság 1

Megnevezés	Rajzjel	Megnevezés	Rajzjel
Vezetékek • szintre érkező		Kézi kapcsolók	
• szintről elmenő		• kapcsoló általános jele	
• szinten átmenő		• egysarkú	
• falon vezetett		• egysarkú, beépített jelzőlámpával	
• vakolat alatt vezetett		• egysarkú, fényszabályozóval	
• földében vezetett		• egysarkú csoportkapcsoló	
• védőcsőben vezetett		• egysarkú csillárkapcsoló	
• szegélyléc alatt vezetett		• egysarkú váltókapcsoló	
		• egysarkú keresztkapcsoló	
		• kétsarkú kapcsoló	

Ellenőrző kérdések:

1. Mi a műszaki rajz célja?
2. Mihez juthatunk műszaki rajz segítségével?
3. Rajzold le a következő villamos vezetékek rajzjeleit:
  - a. vezetékek általában
  - b. gyűjtőszín, vezetékek
  - c. energia, vagy jel iránya
  - d. vezetékek összefutása gyűjtővezetékbe
  - e. vezetékek nyomvonalának törése
  - f. csatlakozó vezetékek
  - g. nem csatlakozó vezetékek
  - h. több vezetékek jelölése
  - i. flexibilis vezetékek
  - j. árnyékolt vezető
  - k. védővezető
4. Rajzold le a következő áramforrások rajzjeleit:
  - a. galvánelem, vagy akkumulátor
  - b. galvánelemekből, vagy akkumulátorokból álló telep
5. Rajzold le a következő feszültség és áramrendszer jeleket:
  - a. egyenáram polaritás pozitív
  - b. egyenáram polaritás negatív
  - c. egyenáram tervjele
  - d. egyen és váltakozó áram
  - e. csillagkapcsolás
  - f. delta kapcsolat
  - g. váltakozó áram általában és ipari frekvencia
  - h. váltóáram tervjele
6. Villamos készülékekhez tartozó jelek:
  - a. földelés, védőföldelés
  - b. test (gép, készülék esetén)
  - c. bontható villamos kapcsolat
  - d. nem bontható villamos kapcsolat
  - e. rendeltetészerűen oldható villamos kapcsolat
7. Kapcsolók és érintkezők:
  - a. érintkező általában záró
  - b. érintkező általában bontó
  - c. érintkező általában váltó
8. Csatlakozások rajzjelei:
  - a. csatlakozó dugasz
  - b. csatlakozó foglalat
  - c. dugaszolható csatlakozás többeres vezetékkel
  - d. védőérintkezős dugaszolható csatlakozás
  - e. bontható kötés
  - f. nem bontható kötés

9. Olvadásbiztosítók, feszültséglevezetők rajzjelei
- a. olvadásbiztosító általános
  - b. olvadásbiztosító lomha
  - c. olvadásbiztosító késleltetett
  - d. olvadásbiztosító gyors
  - e. szikraköz
  - f. túlfeszültség levezető általános
  - g. túlfeszültség levezető oltócső
  - h. túlfeszültség levezető vákuumos
  - i. túlfeszültség levezető gáztöltésű
  - j. túlfeszültség levezető ioncsöves, vezérelt
10. Világítástechnika, épületvillamosság, kézi kapcsolók:
- a. általános
  - b. egysarkú
  - c. egysarkú beépített jelzőlámpával
  - d. egysarkú fény szabályzóval
  - e. egysarkú csoportkapcsoló
  - f. egysarkú csillárkapcsoló
  - g. egysarkú váltókapcsoló
  - h. egysarkú keresztkapcsoló
  - i. kétsarkú kapcsoló